

PRIMORSKI GOSPODAR

List za povspeshevanje kmetijstva v slovenskem Primorju.

Ureduje *Anton Štrekelj*, državni potovalni učitelj kmetijstva v Gorici.
Izdaja „*Goriško kmetijsko društvo*“.

Štev. 10.

V Gorici, dné 17. maja 1906.

Tečaj 11.

V nedeljo popoldne.

To vam je grmelo neko nedeljo v gostilni „Pod bršljanom“! Vse mize so bile zasedene in dasi sta krčmar „Švigašvaga“, kakor so ga navadno klicali in njegova Katra jako urna postrežnika, vendar nista mogla in nista mogla utolažiti gostom presuhih grl. Od povsod se je slišalo: vina na mizo!

Ob dolgi mizi sredi sobe sedela je precejšnja družba, ki se je pogovarjala o raznih britkostih in težavah. Bili so večinoma boljši kmetje iz vasi.

„Gospoda hoče danes učiti kmeta, kako je treba kmetovati“, rekel je France „z Griča“, po zunanosti precej znamenarjen, toda vendar ošaben kmet, kateremu se je že na obrazu poznalo, da včasih rad pregloboko pogleda v bokal. „Kaj je rekel že oni bradač? — Travnike in pašnike naj gnojimo! Še za vinograde nimamo dovolj gnoja, pa ga bomo metali po travi! Pa še nek prah naj kupujemo, je rekel. Saj sem že videl tak prah, ko ga je peljal Tine „izpod klanca“ mimo naše hiše, pa mi ga je pokazal. Drejče Žvanetov — saj poznate tistega berača, ki hodi večkrat k nam — je rekel, da gospoda s tem prahom kmeta samo slepari. Prav nič ne velja, je rekel in jaz mu verjamem“.

„Govori ti France kar hočeš, jaz sem prepričan, da moramo tudi travnike gnojiti, če si hočemo zboljšati svoje žalostno stališče“ povzel je besedo Tone Županov, kmet starega običaja, toda popolnoma navdahnjen za kmetijski napredek. „Lani je bil

v K... kmetijski shod in šel sem tje. Prav nič se nisem kesal, kajti slišal sem tam marsikak dober nauk, ki me je obvaroval potem nesreče. Tam se je govorilo tudi, kako vrednost ima gnojnica in kako je treba za njo skrbeti. Pa sem si vredil svoje gnojišče tako, kakor se je priporočalo“.

„Če se ti je pravilo take neumnosti kot danes, ne bo dosti prida“, rekel je France. Toda Tone je molčal h temu ter nadaljeval svoje pripovedovanje:

„V nekem kotu blizu hleva, kamor se pa lahko pride z vozom, izkopal sem zemljo na pol metra globoko ter obzidal prostor z majhnim zidičem. Po tleh sem del za pedenj ilovice in po ti ilovici sem razgrnil skrle, ki so visele proti eni strani, kjer sem izkopal 2 m globoko jamo. To jamo sem obzidal s cementom ali, kakor se pravi, z betonom. Sèm se je stekala tudi gnojnica od živine in od prešičev. V dveh mesecih, to je bilo tam pred veliko nočjo, bila je ta jama že polna gnojnice in jaz sem jo peljal v „ogrado“ ter jo tam razkropil. Možje! Kaj bi vi rekli, koliko sena sem pridelal letos več kot lani?“

„Dosti ne!“ rekel je France z Griča.

„Ravno še toliko. Mojo „ogrado“ poznate vsi. Druga leta sem nakosil tam tri do štiri voze sena in en voz otave, letos je bilo šest voz sena in tri voze otave. Pa kakšni vozi so bili! Tudi seno je bilo vse drugače več vredno, nego prejšnja leta.“

„Res je, res!“ Saj sem jaz vsako leto kosil v „ogradi“ in tudi letos“, oglasil se je Jože Polonkin, ki je sedel pri majhni mizi v kotu. „Takšnega sena in toliko ni bilo še nikdar tam“.

Malo jezno je pogledal France z Griča nepoklicanega Jožeta. Že se je čutil nekoliko premaganega. Njega, Franceta, ki je že toliko videl in slišal, naj spravi kedo v kozji rog! Tega pa ne! Zato se je zadržal na Jožeta: „Molči šema, ko te nikdo nič ne vpraša! To se zna, da je bilo na travniku lahko več sena, če ste spravili ves gnoj tje. Uprašam te Tone, kakšno je bilo zato pa tvoje polje in tvoj vinograd“.

„Hvala Bogu, tudi tukaj sem pridelal več nego nobeno leto. Gnoj, ki se je napravil na novem gnojniku bil je ves drugačen nego prej, ko so mi ga kokoši brskale po celem dvorišču. Ker je gnojnik obzidan, ne more več voda do gnoja in zato so ostale v njem vse redilne snovi, katere je odnašala voda prej pod zemljo ali v potok. Vsakikrat, ko je kidal hlapec gnoj

iz hleva, moral ga je po gnojniku lepo razgrniti in dobro popeštati. Kako masten je sedaj naš gnoj, pové lahko tudi Jože, ki ga je pomagal voziti“.

„Res je. Še nikdar ni tako smrdelo, ko smo ga nakladali. Prav cedil se je. Prej je bil gnoj ves zgorjen in prav nič sprhnel, sedaj pa tak, kot zabela“, pritrdil je Jože.

„Da je pa ta gnoj v resnici koristil“, povzel je Tone zopet besedo, „povem vam, možje, koliko sem letos več pridelal. Gnožil sem ž njim „v dolu“ krompirju. Dobil sem ga tam na isti površini trikrat toliko, nego v „dolgi njivi“, kjer nisem nič gnožil. „V dragi“ sem sejal turšico. Ker sem imel samo nekoliko gnoja, pognožil sem polovico njive. Tudi tu sem pridelal dvakrat več nego na onem delu, kjer ni bilo gnojeno. Prej, ko smo gnojili z gnojem iz starega gnojnika, ni bilo poznati nikdar takšnih uspehov. Povem vam še, kako je bilo v vinogradu. Polovico vinograda gnožil sem pred božičem, ko nisem imel še novega gnojnika, in polovico pred veliko nočjo z gnojem, s katerim sem ravnal tako, kakor sem slišal na shodu v K.. Mislil sem si, da ne bo ta poslednji prav nič izdal, ker sem ga tako pozno stavil h trtam. Pa glejte razložek. Kar poldrugokrat sem pridelal več na pozno gnojenem delu, nego v onem delu, ki je bil gnojen pred božičem. Vidite, možje, kaj pomaga prav ravnati z gnojem. Prav nam je rekel tudi danes potovalni učitelj, da moramo začeti kmetje pri gnoju iskati svoje odrešenje“.

„Dobro govoriš, Tone“, rekel je Miha Pogačar, ki je sedel nasproti Tonetu. „Ti lahko napraviš gnojnik, gnojnično jamo in lep hlev, saj imaš s čim; od kod naj vzamemo pa mi denar za to delo. Še davkov ne moremo plačati“.

„Miha, ti si ne znaš pomagati. Če vedno samo tožiš o revščini, misliš, da prideš kedaj na bolje. Sam moraš pričeti delati. Tudi jaz nisem imel nič, a sedaj mi vendar ne gre slabo. Za popravo gnojnika, gnojnične jame in hleva pa vendar ne rabiš Bog zna kakšnega kapitala. Za gnojnik in jamo potrosil sem jaz skupno samo 30 kron. To so stroški za zidarja in cement. Drugo sem napravil vse sam s hlapcem in s sinom po zimi, ko ni bilo mogoče na polje. Seveda za popravo hleva sem moral več potrositi, ker sem ga popolnoma prenovil, za silo pa se dá popraviti vsak hlev z majhnimi stroški. Če prodaš polovnjak vina, pa imaš lahko vse v redu in ta polovnjak vina

vrne se ti prihodnje leto gotovo štirikrat. Samo napravi tako, kakor se nas je danes učilo. Nič ne poslušaj Franceta. Tudi on se bo spreobrnil, če ne sedaj, pa bolj pozno. Saj se bo moral, ako ne bo hotel iti podzlo. Kmetijske učitelje ni nastavila vlada, da nas sleparijo, kakor on misli, marveč v to, da nam svetujejo, kako naj si pomagamo. Oni so naši najboljši prijatelji, ker so kmetijsko izšolani, poznajo naše težave in naše britkosti.“

„Jaz hočem tudi vse tako vrediti, kakor si ti Tone“, oglasil se je Lojze Kovačev. „Tudi jaz“, rekel je Tine od cerkve, „pa rad bi videl, kako si ti vse napravil. Če dovoliš, pa pridem jutri pogledat“.

„Kar danes pojdite vsi“, rekel je Tone. Pokažem vam, kako mi uspeva živina v novem hlevu. Pa tudi kapljico imam izborna, ker sem jo napravil tako, kakor sem čital v „Primorskem Gospodarju“.

Plačali so vsi ter šli za Tonetom. Bilo jih je deset. Edino France z Griča ostal je v krčmi ter se hudoval. Bil je jezen, grozno jezen in spil ga je še en liter. Ko je pa preveč kričal, vrgel ga je pozno v noč krčmar „Švigašvaga“ pred vrata.

Št.

Na kaj pazimo pri krmljenju s zelenjem?

Zelena krma, ki je še mlada in sočna, prija živini prav dobro. Kedar krmimo s zelenjem, moramo biti pa previdni, ako si nočemo delati pri živini škode.

Predvsem moramo paziti, da se vrši prehod od zimskega h poletnemu krmljenju pravilno in prav polagoma. Živino je privaditi z vso previdnostjo na zeleno krmo, osobito je paziti na to pri medli in slabotni živini. Mlada krma ima za tretjino ali četrtno več beljakovine in je tudi bolj lahko prebavno nego krma, ki je že v popolnem cvetu, vendar ima manj nedušičnih tvarin. Tudi kalijeve spojine in rastlinske kisline nahajajo se v mladi piči v večji množini, nego za časa cvetja. Od tod prihaja, da je živina s tako krmo bolj podvržena driski. Če bi toraj po-

lagali živini iste množine mlade krme, kakor stare, bila bi nekaka potrata.

Stareja zelena krma ima ob cvetu redilne snovi v primer-nem razmerju. Če krmimo toraj mešanico trave in detelje, zeleno rž ali samo deteljo ali travo z 2 odstotkoma prebavne beljako-vine, treba je za 500 *kg* težko žival 60 *kg* te piče, da se ji dá za življenje potrebne redilne snovi. Če se krmi z meteljko (lu-cerno) ali espareto, ki imata 2·5 odstotka beljakovine, treba je je samo 50 *kg* piče.

Od mlade zelene piče dati je spočetka od navedene mno-žine samo dve tretjini in ostanek se dopolni s suho krmo, ki nima mnogo beljakovine. Bolj pozno dá se živini med zeleno krmo nekoliko slame. S tem živina krmo bolj počasi žré in boljše prebavi. Slama ublaži tudi napenjanje, katero prouzroča mlada krma. Čim starejša postaja krma, tem manj pomena ima dodatek slame.

Jako nevarno je pri goveji živini spomladi napenjanje, oziroma pri konjih kolika. Pravega uzroka, ki prouzroča to vrenje, katero napravlja v kratkem času velike množine zraku, se ne pozna. Skušnje kažejo, da najbolj prouzroča napenjanje mlada, čvrsto rastoča, pedenj visoka detelja, ki ima mnogo be-ljakovine v sebi. Posebno se prikaže napenjanje, če je žrla žival tako deteljo prenaglo in zjutraj na tešče. Če pije živina potem, ko se je nažrla, je še slabše. Za napenjanje je posebno nevarno, ako je piča, osobito rudeča (štajerska) detelja, pa tudi meteljka, inkarnatna detelja, ajda, grašica, zeljnato listje in sploh mlade rastline, še mokra od rose ali dežja ter jo živina vživa ravno, ko je pričelo solnee roso razgrevati. Tudi piča, ki se je v kopah vgrela, provzroča rada napenjanje. Dostikrat se opaža to bolezen, ko je vreme bolj viharno in soparno. Živina, ki ni še vajena detelji, najlažej oboli. Paziti je toraj, da se ne daje taki živini zjutraj na tešče večih množin mlade, sočne detelje. Napajati se mora taka živina precej časa pred ali za krmljenjem. Posebno se priporoča dajati ji najprej zjutraj suho krmo. Že mešanje de-telje s travo, osobito pa rezanica slame in zelene detelje ublaži napenjanje. Skušnja je pokazala tudi, da ni detelja tako nevarna, ako se pomeša s kimljem. Priporoča se zato, da se poseje tam, kjer je napenjanje bolj pogosto kimelj med deteljo. Treba je 4—6 *kg* semena na hektar.

Zelene krme ne sme se polagati živini vele. Taka krma napravlja v želodcu trdo se držeče krogle, ki ne pridejo dovolj v dotiko z želodčnim sokom. Taka krma se ne prebavi dovolj in provzroča napenjanje. Zato se ne sme hraniti krma nad en dan, ker se vgreje in ovene. Krmo si je preskrbeti, ako le mogoče, dvakrat na dan, uro po solnčnem vshodu in zvečer predno se napravi rosa. Po dnevu naj se zelena krma vsaj ob hudi vročini ne kosi. Krmo je spraviti čimprej v hladen senčnat kraj, če le mogoče izven hleva, in tu jo je na tanko razgrniti. Piča, ki je mokra od dežja, pomeša naj se s slamo ali s senom. Najboljše je deti mokro deteljo na mrežo iz latev, da se tu ocedi. Na taki mreži se piča tudi ne vgreje, ker zamore zrak lažej do nje.

Ako se pokaže vendarle napenjanje pri živini, mora se kmet na to pripraviti. Najbolj potrebna sredstva so za ta slučaj žgana magnezija, žrelna cev in trokar. Če rabimo magnezijo, deti jo je za govedo ali za konja 75 gramov na pol litra vode, dobro pomešati ter hitro vlti v žrelo. Tudi salmijak (15 gramov) ali živovapno (15 do 30 gramov) v pol litra vode sta dobri sredstvi.

Če so detelja, trava ali pitnik ostareli, dodati je živini v boljšek nekoliko močnih krmil. Pri mladi piči pa ne potrebuje živina tega priboljška.

Konji, ki se krmijo večinoma z deteljo, grašico ali esparzeto, opravljajo sicer manjša dela lahko, v težkem delu pa se močno potijo in se kmalu utrudijo. Radi velike množine vode v zeleni krmi, potrebno je mnogo piče, da se konj nasiti, s tem se želodec in druga prebavila pa močno razširijo in delovanje pljuč se zmanjša. Zelena piča naj se toraj ne rabi pri delavnih konjih v prvi vrsti, marveč naj se daje samo v majhnih množinah kot pridelek.

Za prešiče, ki rastejo, je zelena krma jako važna, vendar ne priporoča se krmiti prešičev samo ž njo.

Pr. L.

Boj muham in njihovim sorodnikom!

„Nadležen je kot muha“, pravimo človeku, katerega se ne moremo iznebiti. Zapodi muho enkrat, zapodi jo v drugič in tretjič, vedno se vrne. Poleti je ni živali, ki bi povzročila človeku toliko neprilike, kakor jih delata muha in njen sorodnik komar. Še bolha ni tako nadležna. Včasih se ne moreš niti odpočiti radi te nadleže in bodi še tako truden. Komaj zatisneš oči, pa te zbode.

Pa ne samo človeku je muha nadležna, marveč tudi domači živini. Škoda, ki jo prouzročajo muhe posestnikom živine, je velikanska in zato je pač vredno, da se malo pogovorimo, kako bi prišli tem živalicam enkrat v okom. Če hočemo imeti od svoje živine dobiček, ne smemo biti v tem vprašanju brezbrizni, kakor smo bili do sedaj. Ako mislimo vedno le: tako je bilo lani, predlanskem in nekdam, pa naj bo še letos, ne pridemo dalje. Nič ne odnašajmo za prihodnje leto, kar že letos lahko napravimo. Tako tudi ne boja proti mušji zalegi! Število muh, ki jih vidimo po naših hlevih in kuhinjah, je res veliko, in precej dela je treba, da jih prevladamo, toda od tega dela imeli bomo tudi dobiček — velik dobiček, kajti živina bo potem mnogo boljše vspevala in mi se lažje odpočijemo. Tudi nam ne bo treba srkati tako pogostoma juhe, v kateri so se kuhale muhe.

Kjer je mnogo muh, tam je mnogo nesnage. Zato dajejo muhe gospodinjim slabo spričevalo. Iz tega pa se učimo tudi, kje je treba pričeti boj proti muham. V snagi! Muha zleze namreč svoja jajca v smeti, gnoj in drugo nesnago, in za tri tedne pridejo iz nesnage nove muhe, ki žive, kakor stare, človeku in živini v nadlego. Muha se strašansko množi. V četrtr ure zleze lahko 60 do 70 jajčic in kakor pravijo, dobi lahko ena muha v enem letu okoli 25 milijonov naslednikov, to je skoro toliko, kolikor ima prebivalcev naša Avstrija. Da se zabrani toraj razmnoževanje muh, skrbimo za to, da bo v naši hiši in okoli nje vse snažno. Vse reči, ki gnijejo naj se nabirajo ter spravijo na gnojišče ali na polje. Umazana mesta in koti naj se pometejo in operejo. Gnoj je treba večkrat iz hleva kidati ter spravljati na gnojišče. Tu ga je dobro poteptati in če le

mogoče pogrniti s zemljo. Na gnojišču naj ne gospodari petelin! Razprskan gnoj je muham najboljše pribežališče.

Kakor moramo skrbeti, da se nam ne razvijejo nove muhe, tako moramo delati na to, da se muhe in komarji, ki se nahajajo v hlevu, pokončajo. Mnogo sredstev se priporoča proti muham, toda najbolj jim pridemo v okom, če jih lovimo. Posebno se obnaša dobro lov s pomočjo papirja, ki ga namažemo z lepilom. Tako lepilo si pripravimo lahko sami na sledeči način: 2 dela kolofonije in 1 del repnega olja razstopijo se nad žrjavico. Raztopino se vzame od ognja in se ji doda še 1 del gostega terpentina. To zmes mešati je nato toliko časa, da se razhladi. Nazadnje dodá se ji še nekoliko medu ali raztopljenega sladkorja. To lepilo namazati je na časniški papir ter postaviti ali pritrditi v hlevu ob steber ali na zid. Seveda je treba delo večkrat ponoviti, kar pač lahko naredimo, ker imamo v hlevu vsak dan opravilo.

Kjer je posebno mnogo muh in bi potrebovali preveč lepila, obesimo po stropu šope jesenovih vejic. Še boljši je praprot. Zvečer nabere se na teh šopih velika množina muh. Ako opasno privzdignemo široko vrečo h stropu tako, da objamemo ž njo vejevje, ter ga hitro navrhu stisnemo, pa vlovimo vse muhe, ki so prišle na vejevje počivat. Te muhe ubijemo lahko na ta način, da jih vdarimo z vrečo vred nekolikokrat ob tla ali ob steno.

Proti muham priporočajo se tudi sredstva, katera je pridjati vapnu, ko se hlev beli. Ta sredstva imajo pa le malo časa učinek. Boljše je, če skrbimo poleg gornjih pripomočkov, da bo poleti v hlevu vedno zračno in ne preveč svetlo. Odprtine za zračenje so toraj v hlevu velike važnosti. Kdor si ne more drugače pomagati, zatakne naj si poleti okna s pleteno lesom, ki ne bo dopuščala muham v hlev in bo odvrčala od hleva preveliko svetlobo.

Kmetovalci, sedaj je čas, da se pripravite na boj proti muham. Koj danes začnite z delom in sicer začnite s tem, da osnažite hlev, dvorišče in sploh vse svoje domovanje.

Št.

GOSPODARSKE DROBTINICE.

Škropite! — Peronospora se je že pokazala na nekaterih žakejevih trtah. Deževno, vlažno vreme ji letos ugaja. Zato se je bati, da se bo ta bolezen tudi letos tako razširila, kakor lansko leto. Kdor ni toraj še škropil, opravi naj čim prej to delo. V bolj gorkih krajih treba bo v kratkem škropiti v drugič. Drugo škropljenje opravi naj se prav gotovo še pred cvetom. Kdor se noče toraj kesati, naj škropi!

Predenica je plevel, ki napravlja na deteljišču velikansko škodo. Razun na detelji raste tudi na žepku in nekaterih drugih rastlinah, katerim mozga sok. Proti ti rastlinski zajedalki se najbolj ubranimo, ako rabimo čisto seme. Včasih pa se naseli predenica vendarle na deteljo. V teh slučajih jo zanesejo sem navadno ptiči. Koj, čim zapazimo na deteljišču ta plevel, skušati moramo, da ga čim prej zatremo. V ta namen moramo deteljo na dotičnem kraju z ognjem zamoriti in zemljo prekopati. Na Angleškem rabijo za zatiranje predenice drugo sredstvo. Ker ima predenica v sebi precejšnje množine čreslovine, polijejo napadena mesta z 10 odstotno raztopino železne (zelene) galice (na 90 l vode 10 kg galice). Čreslovina v predenici spoji se pri tem z železom in ta spojina (čreslovokislo železo) zamori rastlino. Detelji ne škoduje galična raztopina prav nič, po nji navadno še boljše raste. Železno galico je raztopiti tako, kakor modro (bakreno) galico, ki se rabi pri trtah, ne sme se ji pa dati vapna.

Zatirajte grozdnega zavijača! — V kratkem se pokažejo na medlem trtnem zarodu majhni zapredki. Če natanko pregleduješ te zapredke, zapaziš v njih kmalu približno 1 cm dolgo gosenico, kateri pravimo grozdni zavijač ali sukač. Stisni jo in umori jo! S tem si prihraniš mnogo kvara, ki bi ti ga gosenica napravila na trti. Grozdni zavijač žre namreč sedaj mlad zarod in v mesecu juniju se zabubi. Okoli 5. do 10. julija pride iz bube metulj, ki nese jajca na že debelo grozdje. Iz jajc izleze nova gosenica, ki vrta jagodo za jagodo. S tem, da moriš male gosenice v prvem zapredku, ubraniš se že sedaj nadaljnemu pustošenju in kolikor toliko tudi kvaru, ki ga prouzroča drugi rod meseca avgusta in septembra.

Listno uš pozna skoro vsakdo. Kdor je ni še videl, pogleda naj na sadno drevo in tam, kamor hodijo mravlje v procesiji, jo gotovo najde pod zaokroženim listom, ali tudi na mladi vejici. Navadno živi večje število te ostude skupaj. Najbolj pogostoma dobiš listno uš na hruškah, jablanih, črešnjah, češpah, breskvah, na vrtnicah itd. Tudi navaden bezeg trpi mnogo od te zajedalke, ki je je več vrst in barv: rujava, zelena, rudeča, črna itd. Proti listni uši bojovati se moramo pravzaprav že po zimi, s tem, da drevo z vapnom pobelimo in jajca zamorimo. Malo komu pa pade po zimi to delo na misel, zato je treba, da vsaj sedaj storimo kaj proti zajedalki. Osobito moramo varovati mlado drevje. Če ga uš močno napade, ga prav lahko popolnoma vniči. Preglejmo toraj naš sađovnjak in kjer dobimo listno uš, skušajmo jo zamoriti. Najboljše sredstvo proti listni uši je tobačni izvleček, ki se ga dobiva po nizki ceni pri glavnih tobačnih zalogah. Liter tega izvlečka vlije se v 60 l vode in s to tekočino maže in škropi se po drevju. S škropljenjem ne opravimo mnogo, ker se nahajajo uši navadno pod listjem, zato mora oni, ki hoče imeti gotov uspeh, sam na drevo. Najbolj gotovo se zamoré uši, ako potaknemo kar celo vejico v tobačno tekočino. Hud sovražnik ti golazni je mali okroglast hrošček, ki mu pravimo polonica ali božja kravica. Zato ne smemo tega našega prijatelja zatirati. Mravlje pa so bolj prijateljice ušem, nego nam. One srkajo namreč sladke otrebke listne uši in zato jih povsod zasledujejo. Nekateri možje, ki so zasledovali življenje teh uši, pravijo, da mravije celo same raznašajo ušjo golazen.

Krvava uš dela sedaj po jablanih veliko škodo. Ta uš se pozna že od daleč. Beli se kakor sneg radi belega mahu, ki ga obdaja. Na jablanih ga ni večjega škodljivca. Morite to grdo zalego! Jako dobro sredstvo, ki ga dobite lahko v vsaki štacuni je špirit za kuhanje. S čopičem namažite ušja gnezda in ob njih bo.

Proti črvom pri konjih je najboljše sredstvo bljuvna sol (Brechweinstein). Odraslim konjem se dá dva dni zaporedoma po 10 gramov (1 deka) te soli, mladim konjem manj. Sol se raztopi v gorki vodi a nato se primeša v škafo h navadni pitni vodi. Da bo konj vodo pil, pustiti ga je, da se močno vžeja.

Na kaj pomni pri zelenem trtnem cepljenju? — 1. Kedar cepiš, cepi samo take trtne vrste, ki so v resnici dobre. Če ne moreš dobiti drugače cepiča, ne bo prav nič škoda, če odtržeš trti mladiko z grozdjem. 2. Cepi vsako trtno vrsto posebe. Vsaka trta ima drugačne lastnosti, po katerih se mora vinogradnik ravnati. Če so trte toraj mešane, ne bo moči paziti, ko jih režeš in oskrbuješ na to, kaj zahtevajo. 3. Ne cepi prešibke podlage. Taka podlaga ne dozori dovolj v tistem letu in radi tega cepič po zimi pozebe. 4. Skrbi, da bosta cepič in mladika na podlagi, kolikor mogoče jednako debela in stara. S tem se cepljenje boljše sponese. 5. Na cepiču pusti zakotni poganek. Če mu odrežeš ta poganek, mora navadno pognati glavno oko, na kar pa je treba dolgo čakati. Taka trta lahko ne dozori dovolj do jeseni in zato pozebe. 6. Ko nabereš cepiče, hrani jih v mokrem mahu ali v mokri cunji, da se ne posuše. 7. Trto cepi čim bolj mogoče pri tleh, da ne bo poganjalo na podlagi bolj pozno preveč divjega mladja. 8. Najboljši način cepljenja je oni v sklad med členoma, kakor kaže podoba 31. Zareza ne sme biti prekratka, ker se ne bi moglo cepljenega mesta dobro obvezati in bi se cepič odvalil. 9. Za obvezo so najboljši gumijevi trakci, katere je obвити, da ne popokajo na dežju in solncu, s papirjen. 10. Kdor ni dobro izurjen v cepljenju, cepi naj na vsaki trti po dve mladiki. En cepič se sponese. 11. Poganke, ki nastanejo po cepljenju na podlagi, treba je večkrat obirati. 12. Cepiče, ki so začeli poganjati, priveži ob kol ter večkrat poškopri in požveplaj.

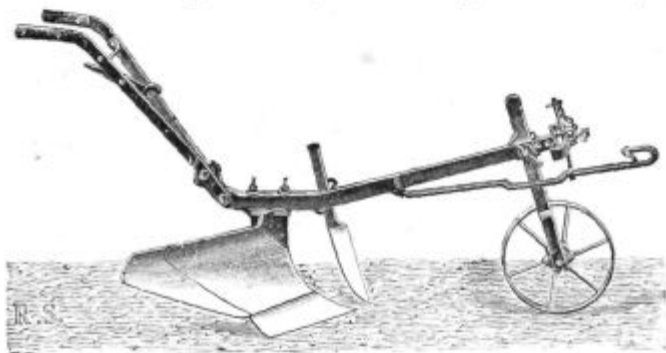

Pod. 31. Zeleno trtno cepljenje v sklad med členoma.

Pogrešek pri krmljenju prešičev. — Pri nas se navadno premalo pazi pri krmljenju prascev, zato seveda ni pravega uspeha. Navadno se krmijo prešiči s kuhinjskimi in mlečnimi odpadki, osobito s pomijami in posnetim mlekom. Tem se doda kuhan krompir ali repa in nekoliko otrobov ali zrnja. Velik in jako navaden pogrešek je pa, da se da živež prešičem preveč stanjšan z vodo. Živali morajo požreti jako veliko množino piče, da dobe dovoljno množino suhih tvarin. Tak živež ni treba svinjam žvečiti, zato se odceja le malo slin in škrob v krompirju in zrnju se radi tega ne prebavi popolnoma.

Boljše je toraj, če se ne daje prešičem hrane kot pijačo, marveč v bolj suhi, manj vodeni obliki. — Ako dajemo prešičem zrnje, moramo ga zdrobiti ali zmleti, ker prešič je navadno premalo vaje prežvekanju in zato žre celo zrnje, katero se potem ne izkoristi. Zdrobljeno zrnje polaga naj se prešičem suho, s tem pride s slinami bolj še v dotiko in se zato boljše prebavi.

Plug za oranje po vinogradu. — Ker so dandanes delavci jako dragi, skušati moramo tudi v vinogradu nadomestiti ročno delo z delom domače živine. Mesto kopanja in pletve po vinogradu, ki je količkaj raven in ni pregosto posajen, rabimo lahko plug, kakoršnega kaže podoba 32. Pred njega se vpreže en vol ali konj, in delo, za katero je bilo treba prej 15 moških dnin, opravi se v enem dnevu. Če se hoče orati bolj globoko, priprežeta se dve živali in sicer ena za drugo.

Pod. 32. Vinogradniški plug.

Delo s plugom je prav dobro, včasih še boljše nego ročno. Seveda je treba med posameznimi trtami pomagati z ročnim orodjem. Pri naslikanem plugu se da deska raztegniti. Plug, ki ga kaže podoba, stane z vsem 62 K. Podoben plug, ki ima pa navadno desko stane 42 K.

Čiščenje vimena. — Pred vsako molžo priporoča se vime dobro oprati in s čisto cunjo obrisati. Zakaj? Na vimenu nahaja se velikanska množina gliv, ki provzročajo, da se mleko pokvari. Čim bolj čisto bo vime, tem dlje se toraj mleko ohrani in tem bolj zdravo bo. Seveda popolnoma ne moremo očistiti gliv na vimenu niti s pranjem. Njihovo število pa se s tem močno zmanjša. Hittcher je preiskoval to število s tem, da je postavil pod vime posodico z želatino. V eni sekundi palo je z vimena, ki je bilo prej samo s cunjo očiščeno na 1 kvadratni centimeter

87 gliv, z opranega vimena 46 gliv in z neočiščenega pa 1210 gliv. —

Vrhu gumijevega trakca, s katerim ste privezali trtni cepič h podlagi, ovite papir! Letos je vreme deževno in vam gumija popoka, ako se ne zavarujete. Previdnost ne škodi! Najboljši je cigaretni papir (karta fina), ker ima v sebi dovolj lepila in ni treba vezati. Trtno listje ne zaleže mnogo in v njega se skrijejo radi razni mrčesi, ki se hodijo past na cepič.

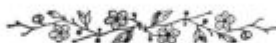
Črnilo za konjsko opravo. Lepo opravo dobiš, če jo večkrat počrniš s primernim črnilom. S tem opravo tudi boljše ohraniš. Dobro črnilo napraviš si lahko na sledeči način: Vzemi 600 gramov loja in 600 gramov čebelnega voska, katera se v kaki posodi skupaj raztaplata. Nato zmešaš 150 gramov saj, ki jih dobiš pri luči in 50 gramov indiga (dobi se v mirodilnici) ter nekoliko kapljic olja. Vse to dobro premečkaš in prideneš h gornji raztajani zmesi. Polagoma dodaš v posodo še 600 gramov navadnega mila in črnilo je gotovo.

Rusa ali inkarnatna detelja, ki je že odcvela, ne sme se dajati živini. Osebito konjem je nevarna. Dlake, ki nastanejo, ko detelja odcvete, stisnejo se v želodcu prav lahko v nekake krogle, ki ne morejo iti skozi žival. Mnogokrat provzroči taka detelja živali smrt. Zato ne polagajte take detelje živini!

Kurja kolera. — Kjer nastane ta huda bolezen, je najboljše sredstvo, da se vse bolne živali pomorijo ter mrtve zakopajo globoko v zemljo. Trupla je oblití z vapnenim beležem. Mrtvih živali ne sme se zakopati v gnoj, ker se ohranijo tu glive, ki provzročajo bolezen, mnogo časa. Še zdrave živali ločiti je od sumljivih ter jih deti v drugi prostor. Kurnik in vse, kar je bilo v dotiki z bolno kuretino, mora se dobro očistiti in oprati s sodo ali še boljše s stanjšano karbolno kislino. Gnoj in ostanki krme se morajo ali podkopati v zemljo ali sežgati. Če so tla v kurniku peščena ali ilovnata, izkopati jih je za ped ter materijal zagrebsti v jamo. Stene je vnovič pobeliti. Kurnik se mora nato dobro prezračiti. Perutnina ne sme nekoliko tednov vanj.

Če se noče telica pojati, priporoča se privezati jo poleg bika. Sveže mleko krave, ki se poja, tudi je neki dobro sredstvo, da se telica h pojanju prisili.

Žabe račja hrana. Mlade race so na meso posebno požrešne. Ko lovimo žabe radi skokov, ne smemo zavreči ostalega dela, marveč razkosimo ga in dajmo ga racam. Tudi kokoši ga rade jedo, preveč pa ga ne smemo dajati tem poslednjim, ker bi ne bile v tem slučaju jajca tako okusne. Race žrejo jako rade razkosano žabje meso.

POROČILA.

Kmetijski shodi. Drugo nedeljo, dné 27. t. m. bode kmet. shod predp. ob 9. v Anhovem (v šoli), ob 3. popoldne v Desklah (v šoli).

Toča je padala po Gorici 9. in 14. t. m. Bila pa je že na pol raztopljena in v dežju, zato ni napravila posebne škode.

Kranjska kmetijska družba imela bo svoj občni zbor 7. junija v dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani.

Gumijevi trakci za zeleno trtno cepljenje so letos podražili. Gor. kmet. društvo priskrbelo je te trakce o pravem času samo onim udom, ozir. podružnicam, ki so se za časa oglasili. Takrat je bila cena še ugodna. Sedaj prihajajo novi naročniki, katerim pa se ne more več vstreči. Ako bi društvo naročilo večje množine gumija, bi preveč riskiralo, ker se ta snov le težko hrani do prihodnjega leta. Priporočamo zato udom Gor. kmet. društva, naj navedejo potrebno množino v prihodnje o pravem času.

Prvi avstrijski zadružni shod. — Od 28. do 30. maja vršil se bobe na Dunaju prvi avstrijski zadružni shod. 28. maja bo zborovanje revizorjev v dvorani c. kr. kmetijske družbe na Dunaju, kjer se vrši tudi zborovanje „Splošne zadružne zveze“. Zvečer ob 8. sestanek in pozdrav udeležencev v hotelu de France. 29. maja je zborovanje v deželni zbornici, nato skupen obed v „Volksgarten Restaurant“. Ob 6. zvečer ogled nižeavstrijske kletarske zadruga in ob 6.½ nižeavstr. mlekarne. 30. maja slavnostni obed v „Volksgarten-Restaurant“, 31. maja izlet v Wachau, 1. jun. v Stripfing in v Gäsendorf, kjer se bodo ogledovale zadružne naprave. Kdor se hoče vdeležiti shoda, prijavi

naj se združni zvezi v Ljubljani ali združni zvezi v Celju, ki dajata tudi pojasnila glede shoda.

Na podkovski šoli v Ljubljani prične nov tečaj 1. julija. Šola traja do konca decembra t. l. Kdor želi vstopiti v to šolo, vloži naj prošnjo za vsprejem do 15. junija. Želeti bi bilo, da se tudi od nas čim več kovačev oglasi v to šolo, kjer se uči poleg podkovarstva tudi ogledovanje živine in mesa.

Shod slovenskih potovalnih učiteljev s Kranjskega, Primorskega in Štajerskega se je vršil 6. t. m. v Postojni. Izmed 11 potovalnih učiteljev jih je prišlo 9 k shodu, dočim sta bila dva službeno zadržana. Namen shodu je bil, dogovoriti se o stanovski organizaciji južnoavstrijskih kmetijskih potovalnih učiteljev v svrhu izboljšanja njihovih gmotnih razmer in dvigovanja njihovega ugleda. Shod, ki je bil pripravljen, je sklenil sprejeti v organizacijo vse južnoavstrijske: slovenske, hrvatske in italijanske kmetijske potovalne učitelje, ki jih je 27. Zaradi končnega dogovora se je sklenilo sklicati shod vseh teh učiteljev v drugi polovici meseca junija v Zader. Sprejela se je tudi resolucija, da naj se z vsemi silami podpira namera ustanoviti državno zvezo vseh avstrijskih kmetijskih učiteljev. Konečno je shod tudi sklenil, da naprosi gospoda državnega in deželnega poslanca grajščaka in ravnatelja Frančiška Povšeta, ki je bil med prvimi južnoavstrijskimi kmetijskimi in obenem potovalnimi učitelji, da sprejme mesto zaščitnika nad nameravano organizacijo.

„Perotninar“, prvi slovenski ilustrovan mesečnik za umno perutninarstvo in za umno rejo vseh malih domačih živali, je pričel izhajati v Trziču na Gorenjskem. Prva številka tega prav izvrstno urejevanega lista je ravnokar izšla. Izdajatelj in urednik g. A. Lehrmann v Trziču, ki je teoretično in praktično izkušen perutninarski strokovnjak, nam je porok, da se bo novo podjetje dobro sponašalo na korist našemu perutninarstvu, če bo našlo zadostno zaslombo v naših kmetovalcih; zato prav toplo priporočamo novi strokovni list našim gospodarjem, zlasti slovenskim gospodinjam.

Vinski semenj v postonjski jami se je obnesel prav dobro. Ljudi je kar mrgolelo po Postojni. Razstavljalcev oziroma prodajalcev bilo je jako mnogo, žal, da se je odzvalo pa pre-

malo kupcev. Razstavila so se večinoma vina iz kranjske vi-pavske doline. Primorci so razstavili v jako pičem številu, vendar se jih je vdeležilo precej tega semnja. Med razstavljenimi vini so bila nekatera izborna. Omeniti moramo osobito beli bur-gundec, laški rizling, kabernet itd.

Med vinskim semnjem se je v jami, ki je bila krasno raz-svetljena, tudi govorilo, pelo, godlo in plesalo.

Na novo priglašeni udje Goriškega kmetijskega društva.

Mrevlje Franc Brje 158	Zavadlav Ignac Št. Andrež	208
Vuga Ivan, vikar Kozana	Paškulin Andrej	173
Davčna občina Kobarid	Zavadlav Rok	88
„ „ Sužid	Cingarli Jožef	133
„ „ Svino	Nanut Andrej	141
Koron Franc, mizar Batuje 71 p. Črniče	Gregorič Josip Prvačina	64
Rebula Andrej Volčjiograd 11	Gruden Ivan Nabrežina	2
Štolfa Ivan „ 36	Caharija Silvester „	6
Štolfa Ivan „ 21	Pertot Ivan „	221
Štolfa Ivan „ 10	Tomsič Franc, nadučitelj Nabrežina	
Štolfa Franc „ 16	Caharija Anton „	19
Štolfa Ignac „ 25	Nemec Franc, gosť.	
Jurca Ferdinand „ 53	Kožuh Anton, mesar Osek	
Rebula Vincenc „ 9	Gregorič Josip Prvačina	165
Metlikovec Vincenc „ 63	Gregorič Henrik „	150
Merkuža Ivan „ 56	Štolfa Franc Volčjiograd	50
Žigon Anton „ 59	Metlikovec Ivan „	1
Kosmina Ivan „ 60	Škof Ratael „	37
Metlikovec Viktor „ 51	Rojic Vid, krojač Gorica	
Ščuka Andrej „ 30	Mahníč Andrej, pos. Povir	21
Švara Vincenc Sveto (Komen) 5	Mahorčič Andrej, „	53
Della Schiava I „ 92	Orel Ivan „	52
Adamič Josip „ 98	Rebek Blaž, „	34
Benko Janez Brje 59 (Rihenberk)	Štok Ivan, „	24
Lutman Benedikt Št. Andrež 162	Štok Ivan, „	37
Hoban Frane „ 169	Renčelj Josip, „	61
Brajnik Jožef „ 229	Kariž Ivan, „	16
Lutman Gašpar „ 34	Volkov Milan, nadučitelj Povir	
Tabaj Avguštin „ 147	Mervič Anton, učitelj	
Zavadlav Jožef „ 172	Kariž Anton, pos. Merče pri Povirju	41
Lutman Karol „ 202	Kariž Ivan, „	28
Pavletič Franc „ 68		

(Pride še.)